

Jednání podnikatelů – fyzických osob

Přímé jednání

- Svěprávná a zletilá fyzická osoba sama
- Nezletilá fyzická osoba sama (souhlas k samostatnému provozování obch. závodu nebo k jiné obdobné výdělečné činnosti) - § 33
- osoba s přiznanou svěprávností – § 37

Nepřímé jednání - zastoupení

zastoupení

smluvní

- Zmocněnec na základě plné moci - § 441
- Prokurista - § 450

zákonné

- Vedoucí odštěpného závodu - § 503
- Pověřená osoba - § 430 odst. 1 (pozor na § 166)

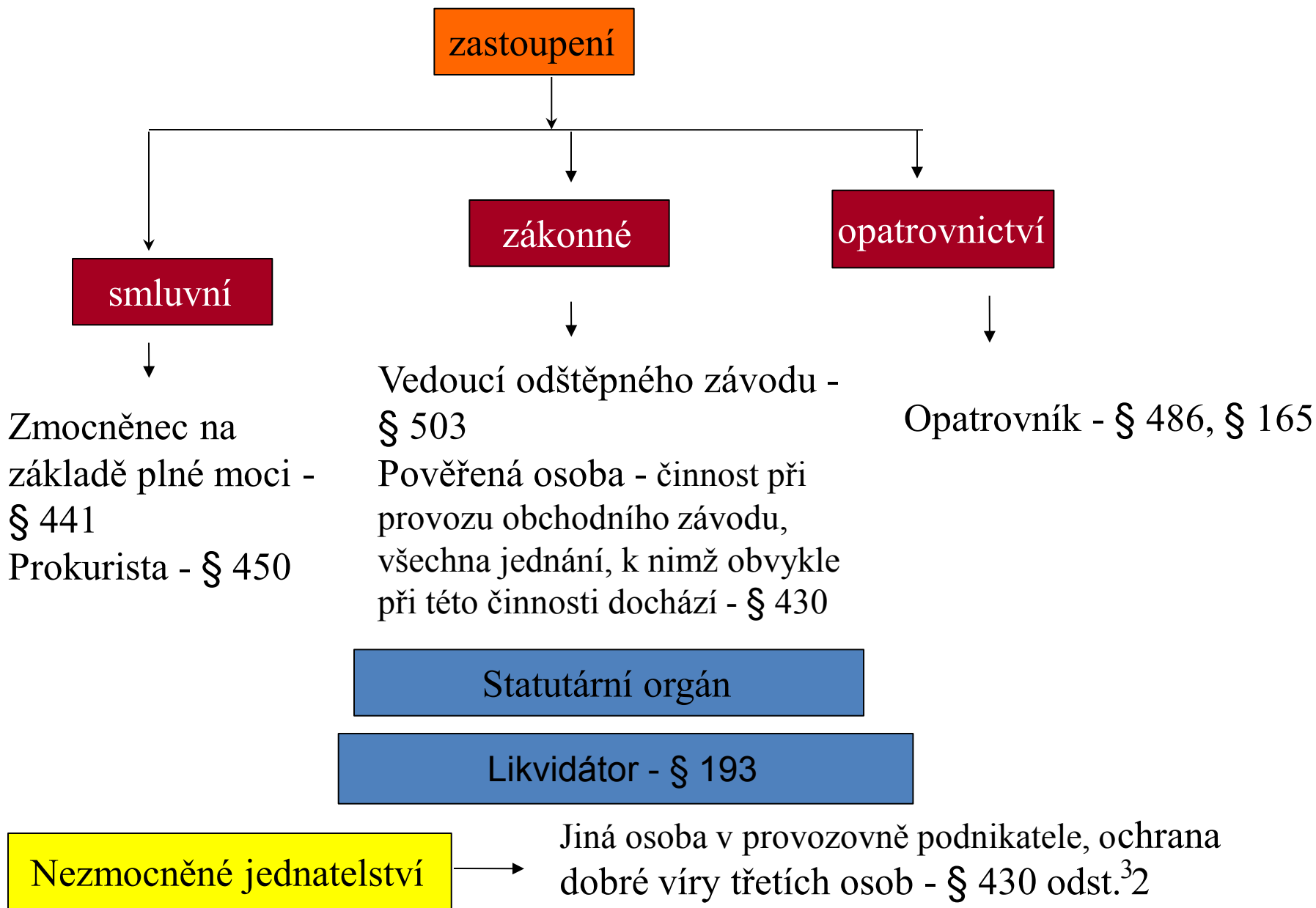
opatrovnictví

- Opatrovník - § 465

Nezmocněné jednatelství

- Jednání jiné osoby v provozovně podnikatele, ochrana dobré víry třetích osob - § 430 odst. 2

Jednání podnikatele – právnické osoby

Statutární orgány

Způsob jednání jménem společnosti

29 Odo 198/2002

Smlouvu o koupi cenného papíru uzavřel jménem společnosti její jednatel, který dle zápisu v obchodním rejstříku nebyl oprávněn činit jménem společnosti právní úkony samostatně, ale pouze spolu s dalším jednatelem. Jestliže tedy učinil projev vůle směřující k uzavření smlouvy sám, nelze takový projev vůle považovat za projev vůle společnosti, neboť nebyl učiněn způsobem, kterým jedná statutární orgán společnosti. Smlouva o koupi cenného papíru tedy nebyla platně uzavřena. Na tom nic nemění to, zda druhá účastnice smlouvy byla či nebyla v dobré víře, neboť žádný právní předpis pro takový případ možnost namítat dobrou víru nepřipouští.

Případy, kdy společenská smlouva či stanovy určují, že jménem společnosti jedná více jednatelů společně, nelze považovat za omezení jednatelského oprávnění ve smyslu ustanovení § 133 odst. 2 obch. zák., neboť v tomto případě jde o určení způsobu jednání jménem společnosti podle ustanovení § 133 odst. 1 obch. zák.

Statutární orgány

Způsob jednání jménem společnosti

Vrchní soud v Praze 7 Cmo 568/2008

Způsob jednání jménem akciové společnosti musí obsahovat personální vymezení (zda jedná každý člen představenstva samostatně či členové společně) a věcné vymezení. Věcné vymezení může být implicitní, u kterého není nutné vyjádření *expressis verbis* při jednání ve všech věcech, nebo explicitní, je-li třeba konkrétněji vymezit okruh případů společného jednání různého počtu členů představenstva.

Vrchní soud v Praze 7 Cmo 568/2008

Vymezení způsobu jednání v sobě musí integrálně obsahovat kromě odpovědi na otázku, „kdo“ je oprávněn jednat jménem společnosti, také odpověď na otázku, „v jakém okruhu případů“ je tak oprávněn jednat jménem společnosti.

Nevymezí-li společnost ve stanovách blíže, resp. přesněji okruh případů, ve kterých jsou např. dva členové představenstva oprávněni jednat jménem společnosti, je to jejím právem a v takovém případě zní formulace tak, že jménem společnosti jednají vždy dva členové představenstva společně, tzn. že okruh případů, v nichž jsou oprávněni jednat, je neomezený.

Bližší specifikace okruhu jednání není omezením oprávnění představenstva jednat jménem společnosti. Jiný výklad by společnosti odnímal možnost věcného vymezení jednání, bez kterého nelze způsob jednání stanovit. Zapisuje se do obchodního rejstříku.

Ustanovení opatrovníka 29 Cdo 4384/2015

Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 20. listopadu 2014, č. j. 15 Cm 146/2014-24, zamítl návrh na jmenování JUDr. T. S. opatrovníkem společnosti Motor Lučina spol. s r. o.

Policie České republiky zahájila trestní stíhání obviněných, kteří měli společnosti jako její jednatele způsobit škodu spácháním trestného činu zpronevěry.

V současné době jsou jednatele společnosti T. P. a R. P. (synové obviněného B. P.) a obviněný K. V.

Státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství ve Frýdku-Místku ustanovila společnosti pro potřeby tohoto trestního řízení k výkonu práv poškozeného opatrovníka (JUDr. Josefa Zubka, advokáta, se sídlem v Třinci, 1. máje 398, PSČ 739 61) s tím, že rodinné vztahy zakládají střet zájmů současných jednatelů se zájmy společnosti. Návrh na zahájení řízení v projednávané věci podal za společnost JUDr. T. S.), který k tomu byl zmocněn R. P.

Ustanovení opatrovníka 29 Cdo 4384/2015

Závěry Nejvyššího soudu:

1) Předpokladem jmenování opatrovníka soudem podle § 165 odst. 2 o. z. je rozpor mezi zájmy člena statutárního orgánu a právnické osoby a současně absence jiného člena orgánu, který je schopen právnickou osobu zastoupit.

2) Jmenování opatrovníka představuje zásah soudu do vnitřních poměrů právnické osoby, který je krajním řešením (ultima ratio), k němuž je na místě přikročit až tehdy, není-li možné důsledky rozporu mezi zájmy člena statutárního orgánu a právnické osoby překlenout jinak (zůstala-li by jinak právnická osoba bez zástupce oprávněného za ni právně jednat) [srov. obdobně důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. listopadu 2015, sp. zn. 29 Cdo 4235/2013].

3) Je-li zde jiný člen orgánu, který je oprávněn za právnickou osobu jednat (ať již jde o člena statutárního orgánu či o likvidátora), nelze opatrovníka podle § 165 odst. 2 o. z. jmenovat. Obdobně, má-li již právnická osoba jmenovaného opatrovníka, který je oprávněn za ni jednat, z jiného důvodu, není na místě postupovat podle § 165 odst. 2 o. z., i kdyby byly zájmy člena statutárního orgánu v rozporu se zájmy právnické osoby a nebyl zde (stricto sensu) jiný člen orgánu, oprávněný za právnickou osobu jednat. Jakkoliv totiž opatrovník není orgánem společnosti, je oprávněn za právnickou osobu právně jednat (§ 487 odst. 1 věta druhá o. z.) a není důvodu jmenovat (dalšího) opatrovníka podle § 165 odst. 2 o. z.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky z 20. 4. 2016, sp. zn. 29 Cdo 3899/2015

Soud může společnosti s ručením omezeným jmenovat opatrovníka, nemá-li společnost žádného jednatele či zanikla-li funkce některému z více jednatelů a zbývající jednatelé nejsou z důvodu zániku funkce některého z nich schopni plnit své funkce, valná hromada nezvolila ve lhůtě podle § 198 odst. 1 ZOK nového jednatele a současně nebyl podán návrh na jmenování chybějícího jednatele soudem, popř. takovému návrhu nebylo vyhověno.

Jmenování opatrovníka je z povahy věci opatřením toliko dočasné povahy, které trvá po dobu, než budou valnou hromadou zvoleni noví jednatelé. Ke svolání valné hromady za účelem volby jednatelů musí společnost přistoupit bez zbytečného odkladu za využití postupu podle § 183 ZOK, případně může valnou hromadu svolat i samotný opatrovník. Jakmile jsou zvoleni noví jednatelé, funkce opatrovníka bez dalšího (aniž by o tom soud musel rozhodovat) zaniká.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky z 20. 4. 2016, sp. zn. 29 Cdo 3899/2015I

Institut opatrovníka (stejně jako jmenování chybějících členů statutárního orgánu soudem) neslouží k řešení sporů mezi společníky, nýbrž je nástrojem ochrany zájmů dotčené obchodní společnosti, resp. veřejného zájmu. Jsou-li předpoklady pro jmenování opatrovníka splněny, vyžaduje účel právní úpravy jmenování opatrovníka, aby tak soud učinil neprodleně. Proto zpravidla nebude namístě, aby soud řízení o jmenování opatrovníka přerušil do pravomocného skončení řízení o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, jímž byl odvolán (zbývající) jednatel společnosti.

Souběžně vedené řízení o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, jímž byla odvolána jediná jednatelka společnosti s ručením omezeným, zásadně není důvodem pro přerušování řízení o jmenování opatrovníka společnosti s ručením omezeným.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 8. 2015, sp. zn. 14 Cmo 184/2014

Společné jednání prokuristy a člena statutárního orgánu není přípustným způsobem zastupování obchodní korporace podle § 164 odst. 2 o. z. a nemůže být zapsáno jako způsob, jakým členové statutárního orgánu jednají za obchodní korporaci, do obchodního rejstříku podle § 25 odst. 1 písm. g) zákona č. 304/2013 Sb.

Právní úprava účinná od 1. 1. 2014, jak je patrné z citovaného § 164 odst. 1, 2 o. z., stojí nově na tom, že **člen statutárního orgánu jedná jako zástupce právnické osoby sui generis** (nejedná se o zastoupení zákonné ani o zastoupení smluvní). Tento koncepční posun ale neznamena, že by jednání člena statutárního orgánu bylo na roveň postavené a libovolně kombinovatelné s jednáním smluvních či zákonných zástupců právnické osoby. Zákon nadále počítá při úpravě jednání za právnickou osobu výhradně se členem (členy) statutárního orgánu.

Úpravě prolnutí jednání člena statutárního orgánu s jednáním prokuristy brání též **limity jednání prokuristy**, jak vyplývají z citovaného § 450 o. z., kdy prokura je koncipována jako zvláštní druh smluvního zastoupení v rozsahu právních jednání, ke kterým dochází při provozu obchodního závodu, zatím co jednatelské oprávnění statutárního orgánu je podle § 164 odst. 1 o. z. neomezené. Mínění odvolatele, že se v případě, kdy prokurista jedná spolu s jednatelem, neuplatní omezení prokury dle § 450 odst. 1 o. z., nemá v platné právní úpravě oporu.

Předmětné společné jednání člena statutárního orgánu a prokuristy odporuje též **§ 163 o. z.**, podle něhož je statutárnímu orgánu společnosti přiznána veškerá působnost, pokud ji zakladatelské právní jednání, zákon nebo rozhodnutí orgánu veřejné moci nesvěří jejímu jinému orgánu. K tomu lze dodat, že prokurista není orgánem společnosti.

Konečně v neprospěch společného jednání člena statutárního orgánu spolu s prokuristou vyznívá též **výčet údajů zapisovaných do obchodního rejstříku**, kdy § 25 odst. 1 písm. g) zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob upravuje samostatně zápis statutárního orgánu zapsané osoby, včetně způsobu, jak za právnickou osobu jedná a § 25 odst. 1 písm. i) z. v. r. upravuje zápis prokury a prokuristy, a to včetně způsobu, jakým jedná.

Odvolací soud je toho názoru, že vázanost jednání člena statutárního orgánu na jednání prokuristy může být realizována **toliko jako vnitřní omezení jednatelského oprávnění statutárního orgánu či prokury** v rámci úpravy obsažené v § 47 ZOK a § 453 o. z. To je však jiný případ, než do obchodního rejstříku zapisovaný způsob jednání statutárního orgánu za danou právnickou osobu.